PATVIRTINTA
VŠĮ Eržvilko pirminės sveikatos
priežiūros centro gydytojos
odontologės, laikinai vykdančios
vyriausiojo gydytojo funkcijas
2021 m. gruodžio 15 d.
įsakymu Nr. ĮV-14

AKUŠERIO PAREIGINIAI NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Akušerio profesinė kvalifikacija įgyjama:
1.1. baigus ne trumpesnes kaip trejų metų trukmės dienines kolegines ar pirmos pakopos nuosekliąsias universitetines akušerijos studijas pagal nuolatinio mokymo programą, kurių apimtis papildomai gali būti išreikšta Europos kreditų perkėlimo sistemos (European Credit Transfer System; toliau – ECTS) kreditais, kurie sudaro ne mažiau kaip 4 600 valandų teorinio ir praktinio rengimo, kurio ne mažiau kaip trečdalį sudaro tiesioginė klinikinė praktika;
1.2. formaliojo mokymo institucijoje baigus ne trumpesnes kaip dvejų metų arba 3 600 valandų trukmės dieninės akušerijos programos, skirtos asmenims, įgijusiems bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją, studijas, kurių apimtis papildomai gali būti išreikšta ECTS kreditais;
1.3. formaliojo mokymo institucijoje baigus ne trumpesnes kaip 18 mėnesių arba 3 000 valandų trukmės dienines akušerijos programos, skirtos asmenims, įgijusiems bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją, studijas, kurių apimtis papildomai gali būti išreikšta ECTS kreditais, ir atlikusiems vienų metų profesinę praktiką nustatytoje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje bei turintiems tai patvirtinantį dokumentą;
1.4. užsienyje įgyta akušerio profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
2. Verstis akušerio praktika turi teisę asmuo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs akušerio profesinę kvalifikaciją ir turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią akušerijos praktikos licenciją verstis akušerijos praktika.
3. Akušeris verčiasi akušerijos praktika asmens sveikatos priežiūros įstaigose, turinčiose galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti akušerio praktikos paslaugas ir (ar) paslaugas, į kurias teikiančių sveikatos priežiūros specialistų komandų sudėtį gali įeiti akušeris.
4. Akušeris dirba savarankiškai ir asmens sveikatos priežiūros specialistų komandoje, bendradarbiauja su kitais sveikatos priežiūros specialistais.
5. Akušeris vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, šia medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei pareigybės aprašymu.

II. TEISĖS

6. Akušeris turi teisę:
6.1. verstis akušerio praktika šios medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;
6.2. tęsti studijas, persikvalifikuoti, įgyti mokslinius laipsnius;
6.3. gauti darbui būtiną informaciją teisės aktų nustatyta tvarka;
6.4. verstis specialiąja slaugos praktika Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
6.5. tobulinti profesinę kvalifikaciją teisės aktų nustatyta tvarka;

6.6. dalyvauti Lietuvos ir užsienio mokslo ir profesinių draugijų veikloje;
6.7. dalyvauti mokslo tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, taip pat kuriant ir diegiant naujas medicinos ir informacijos technologijas;
6.8. teikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, savivaldybių gydytojams, sveikatos priežiūros įstaigų administracijai siūlymus, kaip gerinti akušerinę pagalbą ir priežiūrą;
6.9. teikti siūlymus darbdaviams, kaip gerinti darbo sąlygas teikiamų paslaugų kokybei užtikrinti;
6.10. reikalauti darbdavio užtikrinti tinkamas darbo sąlygas (įskaitant patalpas, įrenginius, higienos sąlygas, apsaugos priemones, įrangos priežiūrą ir jos atnaujinimą) bei finansavimą kvalifikacijai kelti;
6.11. atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja akušerio profesinės medicinos etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar akušerio gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

III. PAREIGOS

7. Akušeris privalo:
7.1. turėti spaudą, išduotą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
7.2. laikytis Akušerijos praktikos licencijavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1089 „Dėl Akušerijos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“, nustatytų licencijuojamos veiklos sąlygų;
7.3. pagal savo kompetenciją kvalifikuotai teikti akušerijos paslaugas bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;
7.4. laikytis aseptikos ir antiseptikos, AIDS, virusinio hepatito ir kitų užkrečiamųjų ligų profilaktikos reikalavimų;
7.5. teikti būtinąją medicinos pagalbą teisės aktų nustatyta tvarka;
7.6. žinoti kenksmingus akušerio praktikos veiksnius, laikytis saugos darbe taisyklių;
7.7. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos išsaugojimo bei ugdymo priemones;
7.8. dalyvauti įgyvendinant asmens ir visuomenės sveikatos mokymo programas;
7.9. vykdyti privalomąsias sveikatos programas;
7.10. teisės aktų nustatyta tvarka tobulinti profesinę kvalifikaciją, kad žinios ir įgūdžiai atitiktų praktikos reikalavimus bei mokslo įrodymais grįstas akušerijos naujoves;
7.11. vykdyti gydytojo paskyrimus, atlikti gydymo procedūras, informuoti pacientę apie paskirtus vaistus, paaiškinti jų poveikį ir galimas nepageidaujamas reakcijas, įspėti apie laikiną specialųjį režimą prieš procedūras ir po jų; skubiai informuoti gydytoją apie galimas arba kilusias komplikacijas, alergines reakcijas;
7.12. stebėti pacientės elgesį, fizinę ir psichikos sveikatą visais moters gyvenimo tarpsniais, atkreipti dėmesį į nebūdingus požymius, reakcijas ir nedelsiant apie tai informuoti gydytoją;
7.13. pildyti medicinos dokumentus, įrašytą informaciją patvirtinti asmeniniu spaudu ir parašu;
7.14. laikytis įstaigos, skyriaus vidaus darbo tvarkos taisyklių;
7.15. laikytis medicinos etikos normų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;
7.16. ne akušerio kompetencijos atvejais patarti pacientui kreiptis į atitinkamos srities specialistus;
7.17. taikyti Lietuvos Respublikoje įteisintus tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus;
7.18. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančius medicinos prietaisus. Užtikrinti, kad medicinos prietaisai būtų laikomi, instaliuojami, naudojami ir prižiūrimi teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojo su medicinos prietaisu pateikiama informacija;
7.19. laikytis akušerio praktiką ir kitą sveikatos priežiūros veiklą reglamentuojančių teisės aktų;

7.20. paaiškinti akušerio praktikos aplinkybes Sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų prašymu;
7.21. skatinti šeimos narius aktyviai dalyvauti prižiūrint moterį nėštumo, gimdymo, pogimdyminiu laikotarpiu;
7.22. vykdyti ligų prevenciją sveikatos priežiūros įstaigose ir pacienčių namuose;
7.23. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

IV. KOMPETENCIJA

8. Akušerio profesinę kompetenciją sudaro nuolat tobulinami gebėjimai, žinios ir įgūdžiai, įgyti baigus akušerio profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas, atitinkančias Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus.
9. Akušeris turi žinoti:
9.1. pagrindines akušerijos, neonatologijos ir ginekologijos srities nacionalinės ir tarptautinės sveikatos politikos nuostatas;
9.2. akušerinės, neonatologinės ir ginekologinės pagalbos organizavimo Lietuvoje principus;
9.3. sveikatos apsaugos ir socialinės pagalbos organizavimo principus;
9.4. higienos normų reikalavimus, taikomus akušerijoje, neonatologijoje ir ginekologijoje;
9.5. darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus;
9.6. profesinės etikos reikalavimus;
9.7. sveikatos statistikos pagrindus, naudojimosi informacinėmis duomenų bazėmis principus;
9.8. socialinių, kultūrinių, ekologinių, ekonominių ir kitų veiksnių įtaką moters ir naujagimio sveikatai;
9.9. šeimos sveikatos ir socialinės apsaugos pagrindus, moters ir vaiko sveikatos apsaugos teisines bei socialines garantijas;
9.10. sveikatos mokymo, sveikos gyvensenos ir mitybos principus;
9.11. sveikatos stiprinimo ir ligų prevencijos principus;
9.12. perinatologijos naujoves, jų taikymo praktikoje ypatumus;
9.13. moters organizmo fiziologinius ir patologinius procesus įvairiais gyvenimo laikotarpiais bei sergant ginekologinėmis ligomis;
9.14. vaistų farmakokinetikos ir farmakodinamikos pagrindus, vaistų laikymo taisykles ir vartojimo būdus, akušerijoje ir ginekologijoje vartojamus vaistus, galimą neigiamą jų poveikį vaisiui ir motinos organizmui;
9.15. moters ir naujagimio anatomijos, fiziologijos, patologijos ypatumus, galimas komplikacijas bei jų išvengimo būdus;
9.16. nėščios, gimdančios, pagimdžiusios moters ir naujagimio priežiūros ypatumus.
10. Akušeris turi išmanyti:
10.1. moters ir vyro lytinių organų anatomiją ir fiziologiją;
10.2. moters fizinės ir psichikos sveikatos ypatumus visais moters gyvenimo tarpsniais;
10.3. moters reprodukcinę funkciją ir jos reguliavimą;
10.4. šeimos planavimo būdus;
10.5. prevencinių ir patikros programų principus;
10.6. normalaus ir patologinio nėštumo eigą;
10.7. normalaus ir patologinio gimdymo eigą;
10.8 vaisiaus būklės tyrimo metodus;
10.9. pogimdyminio periodo eigą;
10.10. laktacijos principus;

10.11. naujagimio žindymo principus, naujagimio priežiūros ypatumus.
11. Akušeris turi mokėti:
11.1. propaguoti sveiką gyvenseną, aiškinti žalingų įpročių, rizikos veiksnių poveikį organizmui, būsimoms kartoms, lytiškai plintančių ligų žalą;
11.2. teikti informaciją ir patarimus lytiškumo ugdymo, šeimos planavimo klausimais, mokyti įvairių šeimos planavimo metodų;
11.3. padėti pasirengti gimdymui, motinystei bei tėvystei, įskaitant patarimus dėl higienos ir mitybos;
11.4. konsultuoti ir mokyti nėščiąsias, gimdyves ir jų artimuosius natūralaus maitinimo (žindymo) ir naujagimių priežiūros klausimais;
11.5. skatinti nėščiąsias ir gimdyves natūraliai maitinti (žindyti) naujagimį ir kūdikį;
11.6. bendrauti su moterimi, jos šeima, sveikatos priežiūros specialistais ir įstaigomis, kitomis institucijomis, kurių veikla susijusi su motinos ir vaiko sveikata, siekti bendrų tikslų jų sveikatos labui;
11.7. teikti ambulatorinę pagalbą nėščiosioms, gimdyvėms ir ginekologinėmis ligomis sergančioms pacientėms;
11.8. patarti dėl tyrimų, skirtų rizikingam nėštumui kuo anksčiau diagnozuoti;
11.9. teikti informaciją moterims, apsisprendusioms nutraukti nėštumą, paaiškinti nėštumo nutraukimo žalą;
11.10. atpažinti motinos ar naujagimio sveikatai grėsmingus požymius, dėl kurių būtina kviesti gydytoją;
11.11. mokyti akušerijos specialybės studentus, mažiau patyrusius kolegas akušerijos pagrindų, akušerinės priežiūros ypatumų;
11.12. bendradarbiauti su kolegomis ir kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais;
11.13. rengti ataskaitas.
12. Akušeris turi gebėti:
12.1. punktuoti veną, paruošti ir prijungti lašinę infuziją;
12.2. atlikti injekcijas į odą, poodį, raumenis ir veną;
12.3. kateterizuoti šlapimo pūslę;
12.4. paimti ėminius laboratoriniams tyrimams;
12.5. paimti ėminius iš lytinių organų;
12.6. paimti gimdos kaklelio citologinį tepinėlį ir įvertinti tyrimo rezultatus;
12.7. paimti ėminius iš virkštelės;
12.8. atlikti antropometrinius matavimus;
12.9. nustatyti nėštumą;
12.10. atlikti gimdos dugno aukščio, pilvo apimties matavimus;
12.11. užrašyti elektrokardiogramą (EKG);
12.12. atlikti išorinį akušerinį tyrimą ir nustatyti vaisiaus padėtį gimdoje;
12.13. atlikti vidinį akušerinį tyrimą;
12.14. užrašyti ir įvertinti gimdos susitraukimų dažnį;
12.15. atlikti vaisiaus širdies tonų auskultaciją akušeriniu stetoskopu ir kardiotokografu;
12.16. užrašyti ir vertinti kardiotokogramą, pastebėjus patologinių pokyčių informuoti gydytoją;
12.17. stebėti ir vertinti vaisiaus būklę;
12.18. savarankiškai prižiūrėti nėščiąją, kai nėra didelės rizikos nėštumo veiksnių, skirti ir vertinti būtinus normalaus nėštumo stebėjimo tyrimus;
12.19. savarankiškai prižiūrėti gimdyvę visais savaiminio gimdymo, kai nėra didelės rizikos nėštumo veiksnių, periodais;

12.20. savarankiškai priimti savaiminį gimdymą, kai nėra didelės rizikos nėštumo veiksnių, o skubiais atvejais – gimdymą sėdmenų pirmeiga;
12.21. priimti gimdymą esant didelės rizikos nėštumo veiksnių, bendradarbiaujant specialistų komandoje;
12.22. gimdymo metu savarankiškai taikyti nemedikamentinius skausmo malšinimo būdus: hidroterapiją, aromaterapiją, muzikos terapiją ir kt.;
12.23 atlikti vaisiaus vandenų pūslės įplėšimą (amniotomiją);
12.24. perkirpti virkštelę;
12.25. aktyviai ar pasyviai prižiūrėti gimdyvę placentiniu laikotarpiu;
12.26. apžiūrėti ir įvertinti placentą;
12.27. apžiūrėti gimdymo takus, taip pat ir naudodamas medicininius instrumentus;
12.28. nuskausminti, įkirpti ir susiūti tarpvietę;
12.29. nuskausminti ir susiūti plyšimus: tarpvietės (I ir II laipsnių), lytinių lūpų, makšties gleivinės, paviršinį gimdos kaklelio;
12.30. apžiūrėti ir įvertinti krūtis pogimdyminiu laikotarpiu, pamokyti krūtų priežiūros;
12.31. taikyti deguonies terapiją moterims ir naujagimiams;
12.32. atlikti naujagimio higienos procedūras;
12.33. atlikti otoakustinės emisijos (OAE) tyrimą;
12.34. taikyti gydytojo nurodytą gydymą;
12.35. rūpintis motina ir prižiūrėti ją pogimdyminiu laikotarpiu, patarti, kaip prižiūrėti kūdikį;
12.36. vykdyti moterų po gimdymo ir naujagimių iki 28 parų po gimimo patronažą;
12.37. atpažinti moters emocinius sutrikimus, ypač pasireiškiančius po gimdymo;
12.38. paruošti moterį cezario pjūvio operacijai, ginekologinėms operacijoms;
12.39. asistuoti gydytojui, atliekančiam akušerines ir ginekologines manipuliacijas ir procedūras;
12.40. prižiūrėti operacinę žaizdą ir pašalinti siūlus;
12.41. prižiūrėti gimdyvę po cezario pjūvio operacijos;
12.42. savarankiškai prižiūrėti natūraliai pagimdžiusias gimdyves;
12.43. prižiūrėti naujagimį, prireikus pradėti gaivinti;
12.44. atlikti naujagimiams imunoprofilaktinius skiepijimus;
12.45. atpažinti moters ar naujagimio sveikatai ir (ar) gyvybei grėsmingas būkles ir pradėti teikti reikiamą pagalbą;
12.46. esant grėsmingoms moters ar naujagimio sveikatai ir (ar) gyvybei būklėms, kol atvyks gydytojas, atlikti šiuos veiksmus:
12.46.1. pirminį gaivinimą;
12.46.2. punktuoti veną, paruošti ir prijungti lašinę infuziją;
12.46.3. teikti pagalbą ištikus anafilaksiniam šokui pagal patvirtintą anafilaksinio šoko pagalbos schemą;
12.46.4. teikti pagalbą vaisiaus sėdmenų pirmeigos atveju;
12.46.5. teikti pagalbą virkštelės iškritimo atveju;
12.46.6. esant indikacijų, naudoti vakuuminį ekstraktorių;
12.46.7. pradėti teikti pagalbą ištikus eklampsijai;
12.46.8. patikrinti gimdą ranka ir pašalinti placentą;
12.46.9. stabdyti išorinį kraujavimą, taikydamas bimanualinį gimdos spaudimą ar kumščiu užspausdamas aortą;
12.46.10. teikti pagalbą naujagimio pečių distocijos atveju;
12.46.11. imtis fizinių ir psichologinių skausminio šoko profilaktikos priemonių.

13. Akušeris pagal 16.1–16.5, 16.9, 17.30, 17.32, 17.35–17.37, 17.41 papunkčiuose nurodytą kompetenciją paslaugas gali teikti pacienčių namuose, šeimose, bendruomenėje.

V. ATSAKOMYBĖ

14. Akušeris už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą savo funkcijų vykdymą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už kompetencijos viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Susipažinau ir sutinku:

Pareigos

Parašas

Vardas ir pavardė

Data